

Rikosseuraamuslaitoksen lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sakon täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 26/2026 vp)

Lakivaliokunta on pyytänyt lausuntoja luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sakon täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sakon täytäntöönpanosta annettua lakia ja kymmentä muuta lakia. Esityksessä ehdotetaan, että sakon täytäntöönpanosta annetun lain säännökset sakon muuntorangaistuksen määräämisestä ja menettämisestä täytäntöönpanosta uudistettaisiin. Lisäksi maksuajan myöntämistä koskevia säännöksiä muutettaisiin siten, että maksuajan myöntäminen voisi nykyistä paremmin tapahtua sähköisesti.

Muuntorangaistuksen täytäntöönpanoa koskevassa sääntelyssä keskeisin muutos olisi se, että Rikosseuraamuslaitos vastaisi jatkossa muuntorangaistukseen tuomittujen vankilaan ilmoittautumisajan määräämisestä ja etsintäkuuluttamisesta. Nykyisin näistä tehtävistä vastaavat ulosottolaitos ja Oikeusrekisterikeskus. Muutos olisi esityksen mukaan perusteltu, koska tällöin vastuu vankilassa suoritettavien rangaistusten täytäntöönpanosta olisi kokonaisuudessaan Rikosseuraamuslaitoksella.

Rikosseuraamuslaitoksella olisi paremmat edellytykset valmistella esimerkiksi muuntorangaistukseen tuomittujen päihdekuntoutukseen sijoittamista ja vankilaan ottamista verrattuna nykyiseen. Tämä koskisi erityisesti sellaisia tuomittuja, joille ilmoittautumisaika määrätään.

Muuntorangaistuksen täytäntöönpanovaiheessa on tarkoitus toteuttaa tarvittavien asiakirjojen ja esim. maksutietojen toimittaminen Oikeusrekisterikeskuksen ja Rikosseuraamuslaitoksen välillä tietojärjestelmissä. Esitys lisäksi Rikosseuraamuslaitoksen työtä siten, että jatkossa se etsintäkuuluttaisi kaikki muuntorangaistukseen tuomitut, joita on vuosittain noin 3000–4000.

Rikosseuraamuslaitoksen tietojärjestelmään on tarkoitus toteuttaa toiminto, jolla etsintäkuulutukset voidaan tehdä vähäisellä työmäärällä, kuten Oikeusrekisterikeskus tällä hetkellä tekee. Näin ollen henkilötyön määrä ei olisi merkittävä.

Rikosseuraamuslaitos on osallistunut yhteistyössä muutosten valmistelutyöhön ja pitää kokonaisuutena esitettyjä muutoksia viranomaisten tehtävänjakoa selkeyttävänä ja sujuvoittavana ja sähköiseen käsittelytapaan siirtymistä kannatettavana kehityssuuntana. Kuten esityksessä on arvioitu, asiamäärä on verrattain pieni ja muutos myös parantaisi vankilaan ottamisen ennakointia ja esimerkiksi päihdekuntoutukseen sijoittamista, mitä Rikosseuraamuslaitos pitää myönteisenä asiana. Menettelyn toimivuus edellyttää sitä, että tiedot maksetuista sakoista tulevat Rikosseuraamuslaitokselle automaattisesti ja että Rikosseuraamuslaitoksen tietojärjestelmissä on toiminto, jolla etsintäkuulutukset voidaan tehdä. Lainsäädäntöä muutettaisiin myös siten, että täytäntöönpanon lykkääminen tapahtuisi kokonaisuudessaan vankeuslain 2 luvun 3 ja 4 §:n nojalla. Sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa ei enää säädettäisi ulosottomiehen tai poliisin velvollisuudesta tiedustella maksuvelvolliselta lykkäysperusteiden olemassaolosta. Rikosseuraamuslaitos pitää esityksen mukaisesti perusteltuna, että Rikosseuraamuslaitos arvioi lykkäysperusteiden olemassaolon.

Heidi Lokasari

Lakimies

Rikosseuraamuslaitos

